

Vesilain metsäojituspykälät kaipaavat pikaisia muutoksia

Tarve päivittää Suomen vesilain metsäojituspykälää on kiistaton. 1960-luvun säädökset ovat ajastaan jäljessä. Ne aiheuttavat turhia yhteiskunnallisia kustannuksia ja ympäristöhaittoja. On aika tuoda vesilaki 2000-luvulle ja siirtyä kuivatuslaista metsien terveen vesitalouden ohjaukseen.

Jouto- ja kitumailla tehdään edelleen taloudellisesti kannattamattomia uudisojituksia, vaikka niitä on jo vuosia kehoitettu välttämään metsänhoidon suosituksissa.

SUOSITUKSET:

Ilmoitusvelvollisuus kaikista ojituksista

Viranomaisen ohjauksen vahvistaminen

Luvanvaraisuuden selkeyttäminen ja laajentaminen

Yhteiskunnallisten tavoitteiden ottaminen huomioon lain tulkinnessa

Tehokkaammat keinot puuttua ojitusten virheelliseen toteutukseen

Metsänhoidon suosituksia on tutkimustiedon perusteella päivitetty. Lainsäädäntö ei ole seurannut mukana.

Suomen vesilain metsäojitusta koskevat pykälät on uudistettava kiireellisesti. Lain päivitys ehkäisee ilmasto- ja ympäristöhaittoja, edistää metsien terveyttä ja kasvua sekä turvaa Suomen arvokkaita vesistöjä. Samalla se vahvistaa kansalaisten tasa-arvoista sekä oikeudenmukaista kohtelua.

Vesilain ojituspykälää ei ole juuri päivitetty 1960-luvun jälkeen. Ne eivät vastaa nykyajan tutkimustietoa, eivätkä ole linjassa 2000-luvun yhteiskunnallisten tavoitteiden kanssa. Viranomainen ei pysty estämään edes täysin tarpeettomia tai taloudellisesti kannattamattomia ojituksia. Ne aiheuttavat turhia yhteiskunnallisia kustannuksia, synnyttävät uutta ennallistettavaa ja lisäävät tarvetta vesistökuunnostukselle.

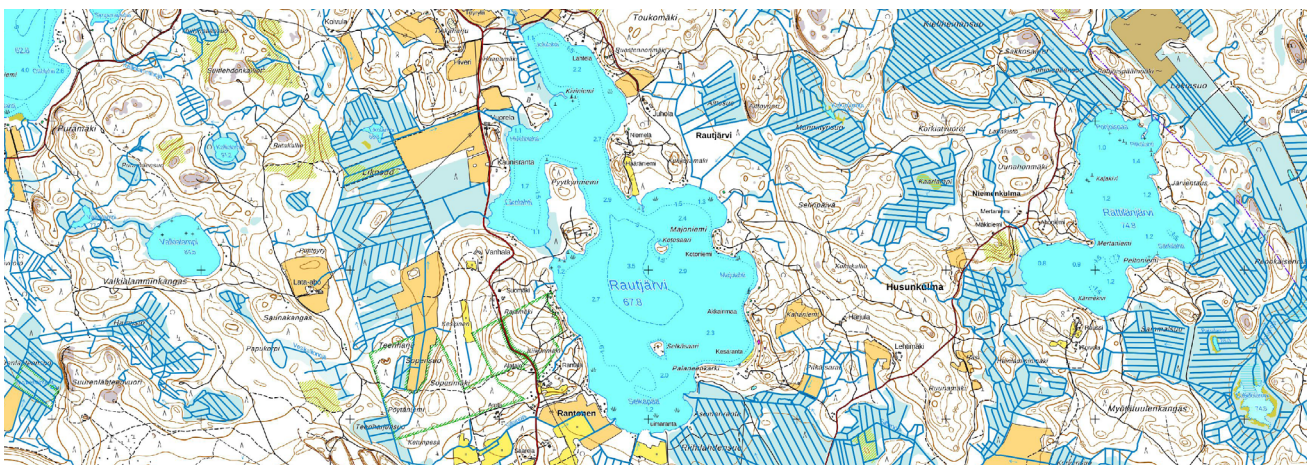
Tavoitteena tulee olla vesilaki, joka ohjaa terveeseen vesitalouteen kaikkialla Suomessa. Uudistuksesta hyötyvät maanomistajat, mökinomistajat, luonto sekä kaikki metsien ja vesistöjen virkistyskäyttäjät. Vesilain uudistaminen on tärkeää myös suomalaisen metsätalouden maineen säilyttämiseksi.

Vanhentunut vesilaki ei vastaa nyky-yhteiskunnan haasteisiin

Vesilain ojitussääntely pohjautuu 1960-luvun tavoitteisiin, jolloin soita oli tarpeen kuivattaa laajasti metsätalouden käyttöön. Ojia on kaivettu noin 1,4 miljoonaa kilometriä, ja pinta-alaa puuntuotantoon on saatu kasvatettua. Uusia ojia kaivetaan kuitenkin edelleen ja toimivia ojia perataan silloinkin, kun metsän kasvu ei siitä hyödy. Jopa yhteiskunnan rahoilla kertaalleen ennallistettuja soita on ojitettu uudelleen.

Vesilain päivittämisestä on monia hyötyjä

1. Säästöjä syntyy yhteiskunnalle ja maanomistajalle. Maanomistaja säästää luopumalla turhasta ojituksesta. Julkisia varoja ei kulu ojitusten haittojen korjaamiseen.
2. Lainvalvonnan kustannustehokkuus ja tasapuolisuus maanomistajia kohtaan paranee, kun laki selkeytyy.
3. Virkistyskäyttö ja vesialueiden omistajien oikeudet paranevat, kun tummuminen ja muut vesistövaikutukset vähenevät.
4. Arvokkaat elinympäristöt, kuten purot, norot, lähteet ja suot palautuvat.
5. Kalakantojen elinolot paranevat. Erityisesti muikku, taimen ja petokalat hyötyvät.
6. Vesilintukannat vahvistuvat.
7. Kasvihuonekaasupäästöt vähenevät. Turhasta ojituksesta luopumalla vähennetään ilmastopäästöjä turvemaidella.
8. Tulva- ja kuivuusriskejä voidaan hallita paremmin. Vesi pidättyy metsien maaperässä paremmin, mikä hillitsee tulvia maatalousmailla ja muilla alavilla alueilla.
9. Metsätuhojen ja metsäpalojen riski vähenee, kun metsiä ei ylikuivateta.
10. Metsien kasvu paranee muuttuvassa ilmastossa. Kuivuus muodostaa metsien kasvuille kasvavan riskin. Sitä voidaan vähentää palauttamalla metsiin terve vesitalous.

Suomessa on kaivettu yli 1,4 miljoonaa kilometriä ojia. Yksittäisen pienemmänkin alueen kunnostus- tai uudisojituksella voi olla vuosikymmeniä jatkuvat vaikutukset alapuolisen vesistön tilaan. Maastotiedot: Maanmittauslaitos.

Viisi ehdotusta vesilain päivittämiseksi

Vesilain muutostarve metsäojituspykälien osalta on laaja. BSAG:n vesilakiehdotus ja viisi konkreettista muutosehdotusta ovat keskustelunavaus. Lopullisessa lakimuutoksessa on tarpeen kuulla asiantuntijoita ja tutkijoita, jotta vanhentuneet pykälät ja epäkohdat voidaan ottaa huomioon mahdollisimman laajasti.

1.

Ilmoitusvelvollisuus kaikista ojituksista

Lakiin tulee säätää ilmoitusvelvollisuus viranomaiselle kaikista ojituksista riippumatta niiden laajuudesta. Poikkeuksena paikalliskuivatukseen tähtäävät kuivatustoimet, jotka eivät alenna pohjaveden tasoa.

2.

Viranomaisen ohjausvallan vahvistaminen

Viranomaisella tulee olla oikeus estää tarpeettomat ja metsänhoidon suositusten vastaiset ojitukset, edellyttää metsänhoidollisia vaihtoehtoja ojitukselle, asettaa ojille enimmäissyvyydet sekä puuttua ojituksiin herkillä ja sopimattomilla alueilla. Mallia toteuttamiseen voisi ottaa Ruotsista.

3.

Luvanvaraisuuden selkeyttäminen ja laajentaminen

Kaikki uudisojitukset tulee asettaa luvanvaraisiksi ja ennallistettujen soiden uudisojitus kieltää kokonaan. Lupaa tulee vaatia kaikilta sellaisilta ojitushankkeilta, joista aiheutuu merkittäviä ympäristöhaittoja. Jos merkittäviä haittoja ei voida ehkäistä, ei lupaa hankkeelle tule myöntää. Käytäntö on jo pistekuormituksen osalta voimassa.

4.

Yhteiskunnallisten tavoitteiden ottaminen huomioon lain tulkinnessa

Vesilain tulkinnessa on otettava selkeästi huomioon ilmastolain tavoitteet, ennallistamisasetus, monimuotoisuustavoitteet, tulva- ja kuivuusriskien hallinta, vesienhoidon tavoitteet ja muut yhteiskunnalliset tavoitteet, joiden kanssa nykyinen laki on ristiriidassa.

5.

Tehokkaammat keinot puuttua virheelliseen toteutukseen

Ilmoitetuista ojitussuunnitelmista on tehtävä sitovia, ja poikkeamista on oltava hallinnollisia seuraamuksia (esim. sakko). Valvontaa voidaan tukea nykyaikaisilla paikkatietomenetelmillä.

Tutustu BSAG:n vesilakiehdotukseen

https://www.bsag.fi/wp-content/uploads/2026/05/BSAG_Ehdotus_vesilain_muutoksesta_Taina-lhaksi_20260428.pdf

